

SZAKDOLGOZAT

Dócs Eszter Alexandra
Magyar Táncművészeti Egyetem
Táncos-és Próbavezető Szak
Divattánc szakirány
2019.

Cigánd táncélete napjainkig és a
különböző táncműfajok bevezetésének
lehetőségei

Konzulens:
Rémi Tünde
Főiskolai adjunktus

Dócs Eszter Alexandra
Magyar Táncművészeti Egyetem
Táncos-és Próbavezető Szak
Divattánc szakirány
2019.

Tartalom

1. Településem: Cigánd története	6
2. A néptánc élete régen és a napjainkban.	8
2.1. A néptánc kialakulása, hagyományok.....	8
2.2. Gyöngyösbokréta korszak.....	11
2.3. Az „50-es” évek: Ureczky Csaba korszaka.....	13
2.4. A néptánc fénykora	15
2.4.1. A Zemplén gyermekcsoport.....	15
2.5. Cigándi viselet.....	18
2.6. Szülőföldem büszkeségei:	20
2.6.1. Nagy István	20
2.6.2. Román Sándor	23
2.7. A néptánc mai helyzete- Sarkantyús Néptáncegyüttes	25
3. Különböző táncműfajok megjelenése a néptánc mellett.....	29
3.1. Mazsorett.....	29
3.2. Moderntánc és a klasszikus balett megjelenése	32
4. Új táncműfajok bevezetése	35
4.1. Az új táncstílusok bemutatása.....	35
4.2. Az általam legkedveltebb stílus tanítása	37
5. Befejező gondolatok	37
Melléklet:	39
1. számú melléklet: Eredetiség nyilatkozat	39
2. számú melléklet: Szakdolgozati címbejelentő lap.....	40
3. számú melléklet: Nagy István önéletrajzi interjú	41
4. számú melléklet: Óravázlat	46
Irodalomjegyzék	48
Ábrajegyzék:	49

Bevezetés

„ Egy múltidéző, visszaemlékező, összegző írás előkészületekor kénytelen az ember szelektálni, ”
(Nagy, Gyermektáncközelben, 2006, old.: 11)

Az évtizedek során felhalmozódott rengeteg táncanyag, dokumentum közül nagyon nehéz eldönteni, melyik - kinek a fontosabb, mindenesetre muszáj partok közé szorítani a szétfolyó gondolatokat, valamint a hatalmasra duzzadt dokumentumokat. Dolgozatom célja, hogy bemutassam településem sokoldalú tánckultúráját, aminek gyermekkorom óta részese lehettem. Ezeknek a sorsdöntő perceknek, eseményeknek, amelyeknek én magam is aktív szereplője voltam a szívemben nagy nyomott hagytak. Ezért úgy gondoltam, hogy egy szakdolgozat keretein belül másoknak is meg kell mutatnom. A rengeteg, fáradhatatlan munka nem volt és napjainkban sem hiábavaló, hisz a szorgalom és kitartás learatja a megérdemelt babérokat. A táncpedagógusok, növendékek, a lakóközösség alázata a hagyományok ápolása iránt leírhatatlan. Az új modern világszemlélet megjelenésével - ebben a kis közegben- is a néptánc hagyományaival párhuzamosan megjelentek az új stílusú táncműfajok. A világhírű néptáncsoport mellett nagyon nehéz volt felvenni a kesztyűt az új műfajok megismertetésével. Mára már annyira kinőtte magát, hogy nemzetközi dobogós helyeket érnek el. Konkrétan kifejtve e három műfaj a mazsorett, klasszikus balett és a moderntánc.

Szót kell, hogy kapjanak a táncsoportok életének, szakmai előmeneteleinek legfontosabb állomásai. De leginkább ilyen fontos az a közeg bemutatása is, ahonnan én kikerültem, tehát szülőföldem ismertetése. Cigánd öröksége gazdag és páratlan néphagyománykincs, és kultúra a település óriási, anyagiakban nem mérhető értéke, melynek őrzése, ápolása, továbbvitele nekünk, ma élő cigándiaknak is nemes kötelességünk!

Számtalan kérdés fogalmazódik meg bennem, amióta elkerültem a szülői házból és hátam mögött hagytam azt a közeget ahol megtanultam a táncok iránti méltó tiszteletemet. Egyik legfontosabb gondolatom egyben kérdésem, hogy –„Milyen

fejlődéseken ment keresztül Cigánd táncélete, és én hogyan tudnám ezeket az érett gyümölcsöket a fán tartani és még zamatosabbá érlelni?”

Dolgozatom első részében bemutatom szülőföldem Cigánd történetét, a kezdetektől napjainkig a kisbetűs faluból hogyan lett a Bodrogek egyetlen városa. A következő fejezetben a néptánc hagyományát és fejlődését követem nyomon.

- Gyöngyösbokréta korszak: A '30-as évektől bemutatja a néptánc elindulását, a májusjárástól a páros táncokig.
- Az '50-es évek: Ureczky Csaba korszak: A '60-as évekbe kapunk betekintést, megalakul a Zemplén Néptáncsoport a cigándi keménycsárdással a színpadon.
- A néptánc fénykora- Zemplén Gyermekcsoport: A világhíró táncsoport Nagy István vezetésével, és a megérdemelt munka jutalmazása díjakban.
- Cigándi viselet: Fotókkal illusztrált helyi egyedi motívumok, jellegzetes ruhadarabok, melyek jellemzők a településre. Gondolok itt a bőgatyára, surcra, rózsás zsalikendőre és nem utolsó sorba a két csurkás fonásra.
- Szülőföldem büszkeségei: A néptánc életében két kiemelkedő egyén életét mutatom be Nagy István és Román Sándor életpályáját és munkásságát.
- A néptánc mai helyzete- Ebben a fejezetben a Sarkantyús Néptáncegyüttes hagyományápolására derül fény, melynek én is aktív szereplője voltam.
- Az utolsó előtti fejezet az új modern táncok bemutatásáról szól, a '90-es években szinte bombaként robbant a mazsorett világa Cigándon. Számomra fontos műfaj, hiszen öt éves koromtól részese voltam a csapatnak, itt ismertem meg a tánc nyelvezetét és tiszteletét. A mai napig éli fénykorát a nemrégiben megjelent balett és a moderntánc.

Az utolsó fejezet gondolatai az új táncműfajok bevezetéséről szólnak, melyben bemutatom a divattánc különböző stílusait. Ebben a részben kifejtem azokat a gondolataimat, amiket úgy érzem, hogy be lehetne vezetni akár az általános iskola tanóráiba is.

Cigánd öröksége valamennyiünk öröksége, így e dolgozatot a „mi” őseink táncélete, munkái töltik meg tartalommal. Ha lapozgatás közben néha elszorul a szívem, amikor egy-egy emlék felidéződik a gyermekkoromból, tudom, ez a településem iránti mérhetetlen alázat. Üzenet a jövőnek, mert Cigánd öröksége, táncélete, hagyomány

megszépíti jelenünket, és távlatot nyit a jövő felé. Azt kívánom, hogy soha ne halkuljon el a cigándi gyermekek éneke, csizmájuk dobbanása, kezeik tapsa, a próbatermek zaja.

1. Településem: Cigánd története

Cigánd a Bodrogtörzs keleti részén, a Tisza jobb partja közelében, helyezkedik el. A tiszai vagy középső táncdialektushoz tartozik. A tiszai áradások következtében ezek a települések mocsaras és lápos vidékké váltak. Az utak télen és a meleg, száraz nyáron voltak csak járhatók, ősszel és tavasszal pedig járhatatlanná vált a nagy áradások miatt. A településen élő emberek megélhetését a halászat, vadászat és a gyékényszövés tette lehetővé ugyanis az áradások miatt nem tudtak termőföldet művelni. Szabolcs megyét Cigántól a Tisza folyó választja el, ezért könnyen átmehettek, dolgozni és aratni az emberek.

1. ábra: Mocsaras vidék, fotó: Ismeretlen alkotó

Az 1400-as években Cigánd egységes birtokként említett település volt, amelyet egy birtokosztályos per szakított ketté. Ekkor a Tisza melletti területet Nagycigándnak, az ettől távolabbi részt pedig Kiscigándnak nevezték el. Az itt lakó emberek életét nagyban befolyásolta a Tisza. A folyó szabályozását 1857-ben kezdték el. A Tisza és a Bodrog töltéseinek munkálatai két évig tartottak, ez lehetővé tette a lakosság számára a mezőgazdasági területek művelését, ami az emberek mindennapi megélhetését jelentette! A jó termőföld nagy anyagi biztonságot jelentett a családoknak. A burgonyatermesztés volt a mezőgazdaság fő ága, valamint lótenyésztésben is

eredményesen tevékenykedtek. Ez idő tájt telepedtek le itt az iparosok, csizmadiák, ácsok, kovácsok, kereskedők és kocsmárosok. (Cigánd Hivatalos Honlapja)
<http://www.cigand.hu/tortenete.html>

A 20. században már Cigánd volt a Bodroγκöz legnagyobb települése. Ebben a században látványos fejlődésen ment át a falu. 1920-tól '50-ig több infrastrukturális fejlődésen ment keresztül a község, például: közútfejlesztés, orvosok, védőnők érkezése, villanyvilágítás. 1972 óta vízvezeték hálózat szolgáltatja az ivóvizet.

Lakosainak száma 2019-ben közel 3221 fő. Az utóbbi, majdnem húsz évben sokat fejlődött a település. Ma már a cigándi ember gázzal fűt, otthonából telefonál, a kábeltelevízióon keresztül és a kéthavonta megjelenő újságokból (Hírmondó) értesülhet a községben történő eseményekről. Internetes hálózat épült. Már természetes számára a megfelelő út, a jó ivóvíz, a két körzeti orvos és a fogorvos gyógyító munkája.

2000. augusztus 19-én a millenniumi év ünnepeinek keretében adták át a település néprajzi múzeumát, a Cigándi Falumúzeumot.

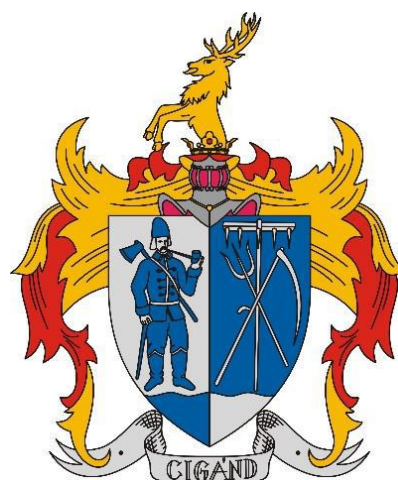
Az Önkormányzatnak köszönhetően 2004. július 1-től Cigánd városi rangra emelkedett, az ünnepélyes kulcsátadásra 2004. augusztus 20-án került sor. 2007-ben Magyaró település, „a testvéri szeretet jeléül” székelykaput állított Cigándon. Egy évvel később a település határában árapasztó tároló épült, valamint ugyanebben az évben adták át a városi Szabadidő Központot. 2012-ben megkezdte működését a Bodroγκözi Kistérségi Járóbeteg Szakellátó Központ. Ünnepélyesen felavatták Kántor Mihály bronzszobrát, Cigándi Varga Sándor alkotását. A Kántor Mihály Általános Iskola a Bodroγκöz legnagyobb általános iskolája mivel több település gyermekei is itt tanulnak. 2012-től bővült az óvodai férőhelyek száma napjainkban jelenleg hat csoporttal működik a Cigándi Tündérvilla Óvoda. Ugyanebben az évben kezdte meg működését a Bodroγκöz Kincsei Bölcsőde. 2013-tól Cigánd város járási központ lett. 2015-ben adták át a Bodroγκözi Múzeumportát. Cigánd ma már egy dinamikusan fejlődő, lakói által szeretett és gondozott település, olyan hely, ahol nagy szeretettel fogadják mind az elszármazottakat, mind az idegeneket. (Cigánd Város Hivatalos Honlapja)
<http://cigand.hu/>

2. ábra: Falumúzeum és gazdasági épület, fotó: Ismeretlen alkotó

„A címer fő eleme, a pajzs a régi Nagycigánd és Kiscigánd községeknek a pecsétábrán megőrzött jelképeit tartalmazza, amelynek a pajzson való elhelyezkedése a két község egyesítésére utal. A pajzs talpát vágó hullámvonal a Tisza folyót jelképezi. Az oromdíszként szereplő szarvas egyaránt utal a táj természeti adottságaira, illetve a községek életében nagy szerepet játszó birtokos Sennyey és Vay családokra.” (Cigánd Város Hivatalos Honlapja)

<http://cigand.hu/heraldika.html>

3. ábra: Cigánd címere, fotó: Ismeretlen alkotó

2. A néptánc élete régen és a napjainkban.

2.1. A néptánc kialakulása, hagyományok

A tánc a paraszti életben nem egy művészeti ág volt, hanem annak a megfelelő helyén fontos része, az életben adódó örömök, sőt sokszor fájdalmak fokozója. Cigándon nagyon kevés olyan ember van, aki ne szeretne táncolni. Örömmel beszélnek táncaikról, sőt büszkeséggel mutogatják is. Bár ez az idegennek szól, mert a tánc erősen alkalomhoz kötve él. Különösen így volt az régen. Később az öregek, ezért is voltak a tánciskola ellen, mert úgy vélték, hogy nem illő minden este mulatozni ok nélkül. Számukra a tánc könnyebbé tette a munkát. Munka közben beszélgettek, mesét mondtak, táncoltak, daloltak ezzel fokozták a jókedvet. Cigándon e század közepéig jelentős szerepet játszott a len, a kender. Összejártak a házakban dolgozni, mert a

faluban nem volt fonóház. Két fajtája létezett, a „hitt fonó”, illetve az „összejárós fonó”. Az ilyen alkalmak jellegzetes tánca volt a fonótánc. Ezt a táncot a lányok kezdték el körben állva és összefogódzva. Ezekon az alkalmakon nem voltak fogadott zenészek egy-két legény citerázott vagy pedig csak énekeltek. (Nagy, Cigánd Öröksége, 2004)

„Nem is vóna jó dógozni, ha még tánc se vóna.” (Deák Ilona:2008)

Ebben az idézetben benne van a paraszti vélemény és értékelés a tánc szerepéről és jelentőségéről életünkben. A cigándi emberek életében jelentős szerepet játszott a bálók megszervezése, mivel itt tudtak táncolni, mulatozni. A hatvanas években csak a „régí” táncok fordultak elő. Verbunkkal kezdtek majd követte a lassú (csárdás), majd az ugrós (friss csárdás). Ezeket a bálokat leginkább kocsmahelyiségekben, illetve magánházakban rendezték meg. A két világháború között éltek fénykorukat a bálók. Minden egyes hónapban szerveztek egy-két ilyen táncalkalmat. Évente egyszer a gyerekek számára is szerveztek olyan rendezvényt, ahol lehetőségük volt táncolni, ez volt az iskolai majális. Ez a majális a Tisza patron történt, ahol a fák közt egy tisztást díszítettek föl és ott táncoltak egész estig.

Az első világháború után egyre jobban szétterjedt a paraszti tánc és helyett kapott a divatos városi, úgynevezett: ”tultánc”, amelyet a következő táncok jelentettek: polka, keringő, fox. Ezek lassú megjelenése háttérbe szorította a régi táncokat. A tánc szerepe megváltozott, mert nem az ügyesség, a változatosság, találékonyság adta meg az értékeit, hanem az lett a jó táncos, aki finoman, simábban táncol. Minél jobban elmosódott a férfi és női táncfigurák között a különbség, annál kevesebb lett a mozgásigény egy tánckoreográfia alatt, ennek következménye az lett, hogy nagyobb tömeget vonzott a néptánc világa. Ha a felszabadulás utáni táncéletet vizsgáljuk, akkor azt látjuk, hogy a politikai életben végbement változások a táncéletben is éreztetik hatásukat. A táncalkalmak a 30-as évekhez képest is szaporodtak. Nemcsak a tánc szerepe változott meg, hanem jelentősége is nagyobb lett, már nem csak a báli szezonban táncolhattak, hanem amikor egy-egy családnak mulatni támadt kedve, az erre alkalmas helyeken megtehették. Cigándon erre alkalmas helyek voltak az ivók, mozi helyiségek. (Nagy, Cigánd Öröksége, 2004)

Ma már a fiatalság nemcsak a saját faluja és környéke táncait eleveníti fel, hanem a tagok egymással versenyezve gyűjtik tanfolyamon és kiadványokból más vidékek táncait és figuráit is. A tánc helye legtöbbször az alkalomtól függött. A hatvanas években jellemző volt, hogy az idősebbek erősen szemmel tartották a fiatalokat, s azok táncát ugyancsak megkritizálták. Nem csináltak a régiek nagy problémát a tánc –hely megválasztásából. ”*Ahon a muzsika, ott a tánc.*” (Deák Iлона:2008)

Ma az utcán csak lakodalom idején illik táncolni. Ma a tánc helye valamely nagyobb községi terem, iskola, művelődési otthon, esetleg kocsmá. A tánc módjában is változást hozott az utolsó fél század. A millenárius idők fiatalsága, még sokkal erősebb nemi elkülönülésben élt a faluközösségen belül, mint ma. Csak a páros táncban kerültek közelebb. Szépen táncoltak régen a lányok és a legények. A legény megfogta a lány derekát, a lány meg a kezébe kendőt fogva a vállára tette. Ha meg a lány az oldalán volt egyik kezével a derekát fogta másikkal pedig füttyölt vagy fricskázott. Ezek a sorok egy élethű képet festenek a cigándi táncok formájáról, táncolási módjáról. Mindegyikben benne van a tánc szeretete és megbecsülése.

Jellemző tánc típusai a következők:

1. Cigándi keménycsárdás, részei: férfiszóló, sima kettős, sima forduló, kopogós kettős, bokázó forduló, egyes hegyező, kettős hegyező, sima ugrós, csalogató, hátravágó, düböntős forduló, gyors keresztes kettős, nagylányok módjára, ahogy jólesik forduló, helyrevezetés.
2. Cigándi fonó tánc
3. Cigándi hármastánc
4. Körcsárdás
5. Zöldágjárás

(Nagy, Cigánd Öröksége, 2004)

4. ábra: Cigándi csárdás részlet-konyhatánc, táncolják: Nagy Réka, Lakatos József, Lakatos Renáta, fotó: Ismeretlen alkotó

2.2. Gyöngyösbokréta korszak

A következő fejezetemet Nagy István interjúja, személyes elmondása alapján írom. Az 1930-as években már nem csak az alkalmakra vártak a fiatalok. Megindult a táncoktatás, tánciskola jött létre Cigándon is. A tánciskolában Mádainé tanárnő oktatta a táncot Filep Erzsébet segítségével, később hozzájuk csatlakozott Kántor Mihály igazgató, akivel betanulták a májusjárást, a fonót és más táncokat is. Az 1930-as évektől Vadvirág néven működött a cigándi együttes. Ebben az időben látott napvilágot a Gyöngyösbokréta mozgalom, amely Cigándon is megmutatkozott. *„A Gyöngyösbokréta mozgalom a népi hagyományok újjáélesztésére és színpadi bemutatására létrejött mozgalom; jellegzetes jelensége a két világháború közötti magyar kulturális életnek, és fontos előzményét jelentette későbbi népművészeti mozgalmainknak is. Fő szervezője Paulini Béla volt. Az 1930-as években és a 40-es évek első felében az úgynevezett gyöngyösbokrétás bemutatók révén felszínre került és a későbbi mozgalmak által továbbéltetett hagyományok (táncok, viselet, szokások, zene) a mai napig fellelhetőek a falusi és városi hagyományápolásban.”* (Alapprogram, 2011) <https://folkradio.hu/folkszemle/gyongyosbokreta/index.php>

A Gyöngyösbokréta születése napjának 1931.augusztus 20-át tekinthetjük. Paulini Béla rendezésében ekkor került sor az első nagy népművészeti bemutatóra a Városi Színház színpadán. A mozgalom az ő vezetése alatt gyorsan fejlődött.

5. ábra: Tánctanulás a hagyomány őrzőktől: Románné Ica nénitől és Herczig Dani bácsitól. Akik táncolják: Vajda Éva, Sánta Géza, Oláh Erika, Fodor Miki, Illés Zsuzsa, Nagy Ili, Gál Pisti, fotó: ismeretlen alkotó

Mint ahogy a képen is láthatjuk így gyakoroltak és készültek a különböző fesztiválokra, fellépésre a cigándi táncosok. 1934.augusztusában három tag képviselte a csoportot a londoni fesztiválon két lány és egy fiú (Gönczi Erzsébet, Herczig Eszter és Fodor János) táncos. Magyarországról 16-án utaztak erre a fesztiválra. Öt napot töltöttek Londonban valamint 52 nemzet táncosai vettek részt ezen a nagyszabású fesztiválon. Nagyon nagy sikereket értek el különösen a váltogatós tánc aratott nagy elismerést (átvető). Háromszor mutatkoztak meg a londoni színpadon. Ez a külföldi szereplés nagyon emlékezetes dátumnak számított abban az időszakban, hiszen egy ilyen kis falu fiataljai, hogy kijuthassanak erre a fesztiválra, az nagyon nagy dolognak számított.

1934.augusztus 10-22. között már több mint harminc csoport utazott Pestre, akik egy héten át minden este műsort adtak a Gyöngyösbokréta szervezésében. Attól kezdve valószínűleg népművészeti fesztivál lett augusztus 20-ából. Nemsokára hivatalosan is megalakult a Vallás-, a Közoktatási-, a Belügyi-, és a Kereskedelmi Minisztérium támogatásával a Bokréta Szövetség, amelynek elnöke természetesen Paulini Béla lett. Paulini szigorúan ragaszkodott a mozgalom paraszti jellegéhez és ellene volt minden

olyan próbálkozásnak, amely az értelmiséggel akarta a néphagyományt feleleveníteni. Cigánd esetében konkrét tények is bizonyítják, hogy a község lakói mellett, az ott dolgozó értelmiségek is felfigyeltek az együttes eredményeire. A Gyöngyösbokréta mozgalomnak köszönhetjük, hogy napjainkban is fennmaradt a néptánc.

A háború, az embertelen pusztítás nemcsak a gazdaságban okozott károkat, hanem a táncegyüttes működésében is. Itt ugyan nem robbant bomba, de a fiatal férfiakat elhurcolták és az ő soraikból kevesen kerültek vissza a faluba. A háború befejeztével elég gyors ütemben fejlődött újjá a néptánc. Eleinte alkalmi együttesek szerveződtek, ebbe tömörültek a táncolni vágyók. Az alkalmi együttes vezetője Géresi Bertalan volt. Repertoárjukban szerepelt a zöldágjárás, keménycsárdás-, és a konyhatánc. A zenekart cigányzenészek alkották, melynek vezetője a mindenki által jól ismert Király Albert volt.

40-es évek második felében a rendszerváltás idején nem volt nagy hangsúlya a táncnak, de még azért működtek az együttesek itt Cigándon, Kántor Mihály vezetésével. Az 50-es évek elején egy táncosuk vette át az irányítást, mégpedig Géresi Bertalan, aki kimondottan csak a hagyományos keménycsárdást tanította be az akkori fiataloknak. Ő is Filep Erzsébetre támaszkodott, aki szintén fontos tagja volt a Gyöngyösbokrétának, színvonalas táncudásával, tehetségével kiemelkedett a többiek közül. Nagy valószínűséggel működésük nélkül a falu táncélete ugyanúgy ellaposodott volna, mint a környező többi bodrogi falué. Az általuk összeállított és országszerte ismertté vált „keménycsárdás” évtizedekre rögzített egy bizonyos motívumkészletet. (Nagy, Cigánd Öröksége, 2004)

2.3. Az „50-es” évek: Ureczky Csaba korszaka

A rákosi korszak is rányomta bélyegét az együttesek működésére. Ebben az időszakban kötelező jelleggel működtek. Az elsődleges szempont nem a hagyomány ápolása volt, hanem a szocialista eszmény ráerőltetése a néptáncra. Minden ünnepélyen kötelező volt a fellépés. 1952-ben Filep Erzsébet alapított táncsoportot. A tagok már nem felnőttek, hanem iskolás gyerekek voltak. A szervezésben Kántor Mihály segédkezett. Főleg cigándi kemény csárdást táncoltak. Ez a csoport 1955-ig működött, majd megszűnése után a gimnáziumi együttes utánpótlás csoportjaként szerepelt.

6. ábra: Ureczky Csaba gimnáziumi csoportja, fotó: ismeretlen alkotó

1962-ben szerveződött újjá a csoport, Ureczky Csaba vezetésével, ez az együttes volt a Zemplén Néptáncsoport. Pedagógus csoportként is emlegetik, hiszen tagjai főként a pedagógusok köréből kerültek, ki de természetesen más foglalkozású fiatalok is alkották a csoportot, ami két évig aktívan működött, aztán később gimnáziumi táncsoporttá változott. Ez azért is lehetett, mert 1964-től itt gimnázium kezdett működni, ezért könnyebb volt összeszedni a fiatalokat, mert kéznél voltak. 1960-as években a gimnáziumi csoporttal már országos sikereket ért el. Koreográfiákat készített a csoportnak, melyek újabb hangvételűek voltak, kicsit a hagyománytól eltértek, ezek voltak a Cigándi táncok, amit a mai napig is táncolnak. Ureczky Csaba volt az, aki először készített színpadi koreográfiát (a Bokréta után) a falu táncanyagából.

1968-ig tevékenykedett Cigándon majd átment Sátoraljaújhelybe, ahol megalapította a Hegyalja Néptáncgyűttest. A Zemplén Táncgyűttes működésével párhuzamosan gyerekcsoport is tevékenykedett Cigándon. A Zempléni Együttes megszűnése után önálló életet élt a gyerekcsoport, melynek vezetője Nagy István lett. A közösség a Zemplén Gyerekcsoport nevet kapta 1965-ben. (Nagy, Cigánd Öröksége, 2004)

2.4. A néptánc fénykora

2.4.1. A Zemplén gyermekcsoport

A gyermekcsoportot 1965-től Nagy István vezette, aki mintegy intézményesítette a néptánc tanulását a településen. Pista bácsi nagyon fontosnak tartotta a népi játékokat, hiszen így tudta átvezetni a gyerekeket a néptánc világába. Amikor ő átvette a gyermekcsoport működését akkor ezzel kezdte a tanítást. Neki köszönhetően sok gyerek ismerkedhetett meg a néptánc világgal. Meg kell említenem a májusjárást is, hiszen fontos hagyományként volt és van jelen a településen. A májusjárás általában május első vasárnapján van. Beöltöztek táncos ruhába a táncosok és úgy mentek a templomba, majd mikor kijöttek a templomból, lementek a Tiszához és megtartották a majálisot. Tulajdonképpen a majális egy zenés, táncos alkalomhoz hasonlít. A májusjárás a gallyakat feldíszítették színes pántlikákkal és szöttek kendőkkel. A tánc úgy nézett ki, hogy a lányok sorfalat álltak és hátulról előre jöttek, majd a végén kifordultak és így ment a sor tovább, míg a fiúkkal közösen nem táncoltak. A májusjárás ma is hagyomány városunkban, de már nem a tradicionális hagyományt követi, néhány táncos kislány végigvonul az utcán a református templom előtt zöldágakkal és éneklük a „Sej, ezt a kislányt” című nótát.

A Zemplén Gyermekcsoport azt a feladatot vállalta, hogy immár szervezett keretek között őrzi, ápolja a hagyományokat, feleleveníti az elfelejtett játékokat, szokásokat. 1965 óta dolgoztak együtt, 6-14 éves fiatalok. Az együttesben eltöltött évek után volt, aki a Balett Intézetben folytatta táncos tanulmányait. A csoport munkájának a folyamatosságát, összeforrottságát leginkább a régi, majdnem elfeledett játékok, táncok tanulása, továbbítása, ezek megőrzésére törekvő igény biztosítja. Igény a jó pajtási, emberi kapcsolatok kialakítására, az egymásért érzett felelősség vállalására, a múlt teljesebb megismerésére, igény a szépre, a szellemi kultúra megbecsülésére. Nem kizárólag táncot tanultak, hanem esztétikai nevelésben és ízlésformálásban is részesültek. A mozgáskultúra kialakításán keresztül, az életkori sajátosságnak megfelelő játékos anyag felhasználásával jutottak el a táncos nevelésig. Repertoárjuk széles skálát ölelt fel. (Nagy, Gyermektáncokozelben, 2006)

7. ábra: Zemplén Gyermekcsoport, fotó: „Saját gyűjtés”

A cigándi gyerekeknél nagyon mélyről erednek a táncművészet szeretetének gyökerei. Már a dédszüleik mindennapi életében szervesen beépültek a zempléni tájékon közkedvelt játékok, táncalkalmak, különféle szokások. Bár az életforma azóta itt is változott, mégis egy-egy visszaemlékezésben, aprócska gesztusokban máig is fellelhetőek a régmúlt szokások.

A tánccsoport azzal az indítással kezdte működését, hogy a falu és a környék hagyományait ápolja és gyűjtse. A vezető rá volt kényszerítve, hogy saját maga próbálkozzon a táncok színpadra vitelével. Azt a nyersanyagot, amit gyűjtöttek egy kicsit feldolgozták és így tálalták a közönségnek. Mondhatjuk, hogy nagy rangot jelentett, ha valaki a Zemplén Gyermekcsoportban táncolt. Úgy tűnik, könnyű volt nekik elfogadtatni magukat, sikert szerezni a táncnak, hisz Cigánd régi gyöngyösbokrétás község, nagy hagyományai vannak.

Nagy István igyekezett minden alkalmat megragadni, hogy propagálja őket. Elsősorban az úttörő kulturális szemle volt az az esemény, ahol megmutatkozott a csoport. Ennek volt körzeti, járási, megyei és országos felfutása. Ha a rendezvényeken eredményesen szerepeltek eljutottak országos fesztiválokra is. Elsősorban hazai fesztiválokra mutatkozhattak meg, később pedig már külföldi fesztiválra is eljutottak, mint például az ankarai-, vagy a belgrádi fesztivál.

Az együttest országosan is elismerték. Európa sok országában szerepeltek, ahol nagy sikereket értek el. A rendszerváltás előtti és utáni években is számtalan helyen megfordultak, ideértve a hazai és külföldi fellépéseket is. A gyermekek számára nagy lehetőséget és élményt jelentett az, hogy különböző országokba jutathattak el a tánccsoport által. A külföldi szereplések közül szeretnék egyet kiemelni, ami nagy megtiszteltetés volt a tánccsoport részére. 1978. július 10. és augusztus 17-e között részt vehettek az Ifjúsági Világtalálkozón, Kubában.

Jelentősebb szakmai eredmények:

Észak-magyarországi gyermekfesztivál Sátoraljaújhely:

1971.- első díj

1975.- első díj

1978.- harmadik díj

1983.- nívó díj

Országos Szövetkezeti Fesztiválón való részvétel: 1972, 1974.

III. Országos Úttörő Találkozó: 1973

Országos Úttörő Népi Játék és Néptánc Fesztivál: 1978.

Kalocsa Országos Úttörő Népjáték és Néptánc Fesztivál: 1981.

Országos Gyermekek Fesztivál 1976-tól 1988-ig,

Balatoni Úttörőváros vezetői dicséret 1977-1987-ig minden évben.

Szakmai kitüntetések:

1977.- Nívódíj –Népzene Művészeti Intézeti díja

1983.- Szocialista Kultúráért díj

1986.-Kíváló Együttes díj

1988.-Nívó díj SZÖVOSZ díj

Külföldi szereplések:

- 1971.- Ohridi Fesztivál
- 1974.- Csehszlovákiai szereplés
- 1974.- "Európa öröme" gyermekfesztivál (Belgrád)
- 1976.- Szovjetunió- béli táborozás
- 1978.- XI.VIT HAVANNA
- 1980.- Franciaország
- 1982.- Törökország
- 1983.- Csehszlovákia
- 1988.- Csehszlovákia
- 1988.- Ausztria
- 1989.- Bitburg
- 1991.- Svájc
- 1991.- Hollandia
- 1993.- Finnország
- 1995.- Csehország
- 1996.- Németország
- 1997.- Spanyolország
- 1998.- Lengyelország
- 1999.- Párizs
- 2001.- Tunézia

(Nagy, Gyermektáncközelben, 2006)

2.5. Cigándi viselet

A cigándi népviselet a régi időkben volt valóban „eredeti”, később egyre több kisipari termék került a viseletbe. A férfiak jellemző ruhadarabja, a fél lábszárig érő rojtos fehér gatyá volt, mely házi vászonból készült. Lakodalmakkor és ünnepi alkalmakkor szöttes kötényt, hétköznapiakra pedig fekete vagy kék vászonból készült surcot kötöttek a gatyá elé. Később a gatyá felváltotta a zsinórozott posztónadrágot, melyhez csak lakodalomba vették fel a kötényt. Ezen viseletet télen-nyáron hordták. Télen gubát vettek a viselet fölé, mely egy gyapjú szöttes anyagból készült kabát. Ezt félvállon vagy felvéve

viselték. Jellemző volt a bő ujjú ing, melyre fekete posztómellényt vettek fel, ami néha zsinórozott volt. Lárukon fekete oldalt varrott csizmát viseltek, melyhez a fiatalok acél- vagy rézsarkantyút hordtak.

Az 1910-es, 20-as években a legények váltani kezdték a viseletüket. Megjelent a szűk ujjú ing, ami fölé nyakkendőt, vékony mellényt és zakót vettek. Zsinórozás nélküli csizmanadrágot húztak a hátul varrott csizmához. Lakodalmakban még előkerült a szőttes kötény (surc) is. (Nagy, Cigándi Öröksége, 2004)

8. ábra: Cigándi viselet, fotó: „Saját gyűjtés”

A lányok egy vagy két csurkába fonták a hajukat, az asszonyok pedig bekontyolták, és két kendővel kötötték le. Az egyiket kontyra téve az áll alatt, a másikat a homlokra szorítva hátul kötötték meg. Alsóruházatként pendelyt vettek az alsószoknya alá, valamint ingvállat viseltek, melynek ujját a könyök fölé húzták. Az egy vagy két alsószoknyára fél lábszárig érő selyemszoknyát vettek, melyhez ugyanolyan hosszú, a férfiakéval azonos anyagú pliszírozott kötényt viseltek. Cigándon a nők legjellegzetesebb ruhadarabja a rojtos szélű, rózsás zsalikendő, melyet a vállukra terítettek és elől keresztelve a hátuk mögött fogták össze. Hasonló csizmát hordtak, mint a férfiak. Téli időszakban az asszonyok fodros ujjú, hímzett hátú ködmönt viseltek.

A 10-es, 20-as években az ő viseletük is megváltozott, városiasodott. A táncalkalmakra, leginkább bálókra, külön varrattak vagy vettek az adott divatnak megfelelő szabású és anyagú ruhákat. A II. világháború után elvesztek az eredeti

népviseltek, mára már csak az emlékképei élnek. Még az ott élő táncsoportnak is nehéz összegyűjteni a megfelelő viseletek eredeti példányait. (Nagy, Cigánd Öröksége, 2004)

2.6. Szülőföldem büszkeségei:

2.6.1. Nagy István

A harmadik számú melléklet alapján írom ezt a fejezetet Nagy Istvánnak az elmondása szerint. Rendkívüli néphagyományokban gazdag környezetbe került Nagy István tanítóként az általános iskolába, Ureczky Csaba távozásával. Tehetségét, amely átlagon felülinek bizonyult, főként a népi gyermekjáték és a tánc területén kamatoztatta. A Cigándi Gyermektáncgyűttes munkája eredményeként rövidesen országos hírnévre tett szert. Itteni munkájával az általa oktatott leendő tanítók későbbi táncoktatói munkásságát alapozta. Nagy István munkájának további hatását jelentette, hogy tevékenységével a néptánc mozgalom erősödését szolgálta. Hangsúlyoznom kell, hogy Pista bácsi munkájának ragyogó eredményeihez, melyek az előbb említett több területen jelentkeztek, hihetetlen mértékben hozzájárultak emberi tulajdonságai. Mindenki számára például szolgáló szerénysége, széles körű műveltsége, emberi tartása, nagyszerű pedagógiai képessége, egyéniségét vonzóvá, szeretetre méltóvá formálta. Baráti közvetlensége mellett, emberi tartása magas fokú szaktudása, elsőrangú metodikája tiszteletet parancsolt.

(9. ábra: Nagy István, fotó: Vincze Péter, 2015)

Ebbe a fejezetben szeretném bemutatni az olvasónak Nagy István tanár úr munkásságát. A csoport vezetése mellette tanfolyamon vett részt Pista bácsi, ahol lelkes, érdeklődő csoporttársak körében tanulta meg a gyermektáncokat. Rendkívül jó szakemberektől kapta a szakmai betekintést, elméleti és gyakorlati ismeretekbe ilyen oktatókkal, tánckutatókkal dolgozott együtt, mint például: Martin György, Pesovár Ernő vagy akár Kaposi Edit, Vásárhelyi László és nem utolsósorban Szentpál Mária. A szakmai, módszertani fogásokon túlmenően tudatosult benne a színpadi rend és

rendezettség, a pontosság, a koreográfiák élményszerű interpretálásának fontossága. Rengeteg fesztiválra eljutottak, ahol szinte minden egyes csoport ugyanolyan számmal mutatkozott meg, így úgy vélte, hogy saját számokkal kell szerepelniük. Énekes népi gyermekjátékokat használt, melyekkel nagyobb sikereket értek el, hiszen egyediek voltak. Nagy István gondolata:” *Nekem az volt az elvem, hogy egy-egy játék, amit itt élőben tudtak, tanultak a gyerekek ezeket csokorban foglaljam. Tehát egy-egy játékot háromszor is eljátszottak, de nem mechanikusan, hanem úgy történt, hogy az első alkalommal natúrban, ahogy ezt játszották az iskolaudvaron, másodszor már kicsit belenyúltam, harmadszor tulajdonképpen tovább gondoltam ezt a játékokat.*”

Nagy hatással voltak a csoportra a néptánc táborok, ahol elsajátították a különböző tájegységek táncait. Újra felfedezte a táncot, a táncolás örömét, néptánc kincs sokrétűségét, az improvizatív táncolás tág lehetőségeit. Tanultak stílushűséget, s a táncos elemek mondatokká fűzésének mikéntjét. Munkaintenzitása, lelkesedése nem ismert határt.

Bemutatom néhány mondatban a csoportokat. Voltak a kezdők, /2-3.osztály/, az átmeneti csoport /4-5.osztály/, és a nagyok /6-8.osztály/. Nincs merev határvonal az egyes csoportok között, sokszor átfedések történtek. Például a nagyobb létszámot kívánó játékfűzésnél a nagyobbak is besegítettek a kicsiknek, vagy gyakran táncoltak a nagyok között az ügyesebb negyedikesek. Az első év mindig a szokatus éve volt. Itt dőlt el, mennyire sikerült megnyerni őket az ügynek, nagy szavakat használva: elkötelezettjei, megszállottjai lesznek-e a mozgalomnak.

Jó forrásként szolgált a lakóhelyünkön gyűjtött anyag, a Magyar Népzene Tára I. kötete, újabb gyermekjáték kiadványok, gyűjtemények. Csak addig játszottak egy játékot, míg kedvvel csinálták. Utána újabb következett. A legkedveltebbek átjutottak a próbaterem falain, s helyet kaptak az iskolai szünetekben, órán kívüli összejöveteleken. A spontán játékfoglalkozások közé előbb ritkábban, később egyre gyakrabban beépítették tudatos figyelemösszpontosítást igénylő rendezettebb mozgásokat, egyszerű alaplépéseket, ritmusgyakorlatokat, térbeállításokat/kör, sor/, játékfűzéseket. Az első évben 1-2 koreográfia betanítására került sor, annak illusztrálására, hogy később ilyet is fognak tanulni.

A táncoktatásban döntő volt a Nagy István személyes, nevelői felkészültsége, tudása. Színpadi műveket csak biztos motívumtudással kezdett tanítani. Globális módon

tanított. A motívumok, a dalok ismeretében fölvezette, beállította a térbe az egész táncot. A részletekre, majd a kidolgozásra ezután tért rá. Nem akarta ugyanis mindjárt az elején az apróbb részletekben elmerülni, vontatottá tenni a tánc folyamatának tanulását, nehogy hamar ráunjanak a tanítványok. A gyakorlásra szánt órákon kitisztították az apró részleteket. Sokszor hagyta kibontakozni a kreatív gyerekeket. Tanításában mindig mindent indokolt, mit miért tesz, vagy éppen mire figyeljenek a gyerekek egy adott koreográfia részletben.

Nagy István az órákat úgy építette fel, hogy: *„egy foglalkozáson belül 2-3 tájegység anyagára is sor kerüljön. Míg az egyiknek motívumanyagát, stílusgyakorlatait tanítottam, a másik anyagból improvizáltak, majd az abból készült koreográfiát gyakorolták. Nagy hangsúlyt fektettem arra, hogy minden órára valami újat mutassak akár anyagban, akár módszerben, mert hosszú távon csak így kerülhettem el az ellaposodást, érdektelenséget. Fontosnak tartottam az értelmi-érzelmi ráhatásokat a gyerekekre. Úgy véltem ezek megfelelő kiaknázásával el tudom érni a célunkat, s nem, mint végrehajtót, a hatalom képviselőjét látják a bennem, hanem a velük és értük dolgozó tapasztaltabb munkatársat. A próbák zenekíséretét az éneklésen kívül egy szál citerával oldottam meg, ezen kívül igénybe vettem a nagyszerű tánc ház lemezeket és magnófelvételeket.”*

Koreográfiai közül néhány:

- Zalogosdi
- Katonásdi
- Kiszorító
- Enyém a vár
- Bodrogközi gyermekjátékok
- Kalapos
- Zempléni táncok
- Cigándi Gyermekjátékok

Koreográfiai közül több koreográfusi díjban is részesült.

- Zalogosdi
- Kalapos
- Érik a dinnye

- Enyém a vár

Díjai:

- 1980-Kiváló Népművelő.
- 1987-XII. Kállai Kettős Néptáncfesztivál –művészi teljesítményéért koreográfusi díj.
- 2013- Emberi Erőforrás Minisztérium elismerő oklevelét vehette át, a „Több évtizedes, kiemelkedő szakmai és néptáncpedagógiai munkássága elismeréseként.”

Koreográfiáiban mindig megtaláljuk a harmóniát, a szerkezeti egységek/bevezetés, kifejtés, befejezés/ összhangját. Fontos és alapvető dolog számára, hogy a színpadon mindig történjen valami, a táncoknak legyen apropója, csattanója, s mindezek mellett érvényesüljön a gyermeki szabadság. Mindezek megvalósítása nagyon sok időt és fáradságot, illetve kemény és kitartó munkát igényel a koreográfus és a gyerekek részéről is.

2.6.2. Román Sándor

(10. ábra: Román Sándor,
fotó: Ismeretlen alkotó)

1965.július 2-án született Ricsén. Román Miklós és Romanovics Ilona gyermekeként beleszületett az autentikus néptánc világába, hiszen szülei gyöngyösbokrétás néptáncos hagyományőrök voltak, így a fiúkat is múlt és az értékek tiszteletére nevelték. Hat évesen kezdte el tánctanulmányait Cigándon a Nagy István vezette Zemplén Gyermek- és Ifjúsági Táncegyüttesben. 1975-ben alig múlt tízesztendő a bodrogi fiúcska, amikor a cigándi néptáncegyüttesrel letáncolták a hazai színpadokról az összes amatőr társulatokat.

Így aztán, amikor tehetséges fiatalokat válogattak, hogy a kubai Világifjúsági Találkozón képviseljék Magyarországot, a cigándiak hamar ott találták magukat a fesztiválon. 1978 nyarán sikerült kijutniuk a XI. Világifjúsági Találkozóra Kubába, ahol nagy sikereket értek el. Pályaválasztását ezek az élmények nagyban befolyásolták. 1979-ben felvételt nyert az Állami Balettintézet néptánc szakára ő volt az egyetlen

cigándi tehetség, akit felvettek a Balettintézetbe. Diplomája megszerzése után a Honvéd Táncegyüttesben tevékenykedett, ahol kezdetben a tánckar tagjaként, majd szólistájaként, később a tánckar asszisztense lett.

1987-ben megnyerte az Aranysarkantyú szakmai díjat, később az Év táncosa díjat. Táncos évei alatt sok neves együttesnél dolgozott. A Honvéd Táncegyüttes mellett a Budapest Táncegyüttesnél és az Állami Népi Együttesnél is. A klasszikus balett mellett elkezdett a kortárs táncművészetrel is foglalkozni. Rengeteg neves színésszel, filmrendezővel dolgozott együtt, a filmek koreográfusaként és aktív közreműködőjeként. Román Sándor mesteri diplomával a zsebében vágott neki Amerikának. (Experidance)

San Franciscoi balettintézetben kapott állást, s eközben Amerika-szerte tánciskolákban tanított. Az Egyesült Államokban számos díjra tett szert. Később hazautazott Szolnokra, ahol 1997-ben Scwaida György révén megalapította a "Szolnoki Szigligeti Táncársulatot", amelynek tagja az ország 28 válogatott táncosa volt, akik előzőleg különböző hivatásos táncegyüttesekben tevékenykedtek. Ebből a csapatból 2000. októberében az Experidance társulat alakult meg. Számos színházi és filmes tapasztalatával egy új táncstílust jelentett meg, ami az Experidance társulat előadásában mutatkozik meg a mai napig a színpadon. A társulat a Nemzeti Táncszínház, a Ram Colosseum és a Művészetek Palotájában számtalan teltházas repertoárral dicsekedhet.

Volt szerencsém már élőben is megtekinteni néhány előadásukat. Szinte minden évben eljön az együttes Cigándra, hogy elkápráztassa a cigándi embereket. 2015-ben személyesen is tudtam Román Sándorral beszélni, aki meghívott a próbatáncukra. Nagy örömmel rész is vettem a próbán, betekintést nyerhettem a munkafolyamatban. Amit ott tapasztaltam az, hogy alázatos és kemény munka áll az együttes hátterében. Balett órával kezdődött el a próba, ami körülbelül másfél óra volt, majd ezt követően néptáncsal folytatódott. A végén emelésteknikával zárult. Román Sándor méltó tiszteletet mutat szülővárosa iránt, nem felejtette, honnan indult és a mai napig szívében viseli Cigánd városának a sorsát.

Koreográfiai közül néhány:

- Ezeregyév
- Fergeteges
- Nagyidai cigányok
- Szenvedélyem, Velence
- Cinderella
- Nostradamus

Díjai:

- 1987-Néptáncosi nívódíj
- 1996-Harangozó Gyula-díj
- 2006-Érdemes művész
- 2007-Nagyida díszpolgára
- 2008-Örökös tag a Halhatatlanok Társulatában
- 2010-Cigánd díszpolgára
- 2010-Gundel művészeti díj

(Experidance)

2.7. A néptánc mai helyzete- Sarkantyús Néptáncgyűttes

Az együttes 2007-ben alakult, ekkor az önkormányzat volt a fő támogatójuk, mert más bevételi forrás nem adódott. 2008-ban rendeztek egy bált, aminek a bevételéből varratták meg a cigándi viseletet. Ekkor tizenkét párral működött az együttes. A csoport vezetője Lőrincz László és Lehóczki Sándor volt. Ebben az esztendőben a csoport létszáma a felére csökkent, ekkor Horváth Csaba vette át az csapat irányítását. Nagyon nehézkesen menetelt a tánccsoport élete, alig voltak próbák, valamint csak kötelező fellépésekre volt lehetőség.

2009 nyarán Hlinyánszky Tamás vette át a vezetést. „Linyának” sikerült felvirágoztatni az együttest. Ebben az időszakban rendezték meg a karácsonyi nagy műsorukat is, valamint rengeteg fellépésen mutatkozhattak be (Nemzetközi Néptáncfesztivál Sátoraljaújhely, Experidance műsora előtti megmutatkozás, valamint városunk ünnepein való részvétel.) 2011-ben visszaszivárogtak a régi együttes tagjai. „Linya” 2012-ig eredményesen vezette az együttest, majd újra Lőrincz László vette át a csoportot. A tagok cserélődése folyamatos volt, mindig jöttek-mentek a táncosok. 2014-ben rendezték meg az első önálló bálunkat, amihez már saját bevételi forrásunk lett. 2015-ben egyesületté alakult a csoport, azóta az együttes fellépésekből, báli bevételből tudja fenntartani magát, valamint a pályázatokból. (Cigánd Város Hivatalos Honlapja) http://cigand.hu/muveszeti_csoportok.html

2010-ben kerültem az együttes tagjai közé. Előtte nem tanúsítottam érdeklődést a néptánc iránt. A családom generációkon keresztül aktív tagja volt a helyi néptánc csoportnak. Ebben az időben kevés lány táncolt az együttesben, így nővérem ösztönzött arra, hogy csatlakozzak az együttes tagjai közé. Nagyon nehézkesen indult el a néptánc stílusának elsajátítása, hiszen előtte más stílusú táncokat tanultam. Tizennégy évesen általános iskolásként egy felnőttekből álló csoportba csöppentem, akik közül már többen táncművészeti középiskolát végeztek vagy már kezdték a főiskolát. Az első hónapok nagyon nehezen, sok munkával teltek, hiszen az alaplépéseket sem tudtam. Tehát kész koreográfiákat kellett azonnal megtanulnom, ami számomra nagyon hasznosnak bizonyult, mert én is táncművészeti középiskolába készültem.

Első fellépésem az erdélyi Marosmagyaró színpadán történt. A felkészülésre egy hét állt rendelkezésemre. Amennyire tartottam ettől a táncstílustól, annál több pozitív élményben részesültem, amit köszönhetek az akkori együttes vezetőjének Hlinyánszky Tamásnak, aki kitartóan biztatott engem. Ezeket az alapokat felhasználhattam néhány hónap múlva a középiskolás felvételin. A tagozat vezető néptánc szakra szeretett volna felvenni, de én ragaszkodtam a moderntánc irányhoz. Szeptemberben megkezdtem tanulmányaimat Nyíregyházán, kortárs-moderntánc szakon, de a néptáncot sem hagytam abba. Hétvégi hazautazásaim során maradtam aktív tagja a csoportnak. Vezető váltás és tagok cserélődése miatt nem tudott olyan eredményesen működni a csoport, mint azelőtt. Saját fejlődésem, kitartásom nemcsak a hétvégi fellépésekben mutatkozott, hanem az akkori párommal, szóló koreográfiával készültünk több farsangi bálunkra is.

(11. ábra: Román mezőségi táncok, táncolják: Dócs Eszter Alexandra és Lőrincz László, fotó: Némethy András, 2016)

A mellékelt képen egyik román mezőségi táncunk látható. Szaktudásomat tovább gyarapíthattam, mert tagja lettem a középiskolás osztályom néptánc együttesének. Az évek során számos fellépésen vehettem részt itthon és külföldi közönség előtt. Kitartásomnak köszönhetően elértem azt is, hogy hamar az első sorba „táncoltam be” magam.

Egyetemi tanulmányaim megkezdésével már nem tudtam aktívan részt venni a csoport életében, de nagyon jól esett számomra, mikor meghívást kaptam a tavalyi tíz éves jubileumi műsorra. Itt újabb lehetőség nyílt előttem szárnyaim kibontakoztatására: régi párjaimmal táncolhattam, újra felvehettem a szívemhez nőtt viseleteket, valamint a gyerekkori barátaimmal felidézhattük a sok emléket.

A mai napig közel áll hozzám a néptánc, vagyis a szülőfalum hagyományai. A csoportvezető úgy tudja életben tartani ezt a közösséget, hogy az általános iskolás gyerekek veszik át a felnőttek szerepét. Az iskolai oktatás keretein belül a Sárospataki Alapfokú Művészeti Iskola (SAMI) foglalkozik a gyermekek táncoktatásával, de a leterheltség miatt egyre kevesebb az érdeklődő. „Abból tudnak dolgozni, ami van.” Mára már eljutottunk arra a szintre, hogy a gyerek szégyell kiállni a színpadra. Ennek

egyik oka az is lehet, hogy nehéz sorsú térségben élünk, sem a felnőttek, sem pedig a gyerekek nem nyitottak eléggé a művészet felé. Nem motiváltak a közművelődés iránt, nagyon kevés azok száma, akik például színházba látogatnak.

(12. ábra: Tíz éves jubileumi műsor, fotó: Némethy András, 2018)

A csoport tagjaként átélük a művészet világának gyönyörűségeit,- és amelyik gyerek ilyen tapasztal, a szíve mélyén vágyik arra, hogy kibontakoztathassa tehetségét. A Sarkantyús Tánccsoport jelenlegi helyzete is ezeket a lehetőségeket mutatja, csak úgy tudnak kiállni egy műsoron, hogy a gyerekek segítik a felnőttek munkáját. Ahogy változik a modern világ, úgy veszíti el értékét a hagyomány!

A Sarkantyús néptáncegyüttes fellépései közül néhány: Zemplén Nemzetközi Táncfesztivál, Lengyelország, Erdély, Felvidék, Hazánk számos területe. Gondolataim zárásaként szeretnék köszönetet mondani a rengeteg élményért, tudásért, színpadi tapasztalatért, a barátságokért. Bármikor számíthatnak rám.

3. Különböző táncműfajok megjelenése a néptánc mellett

3.1. Mazsorett

Meglehetősen hiányos a botforgatás írott története. Feltételezések alapján úgy vélik, hogy eredete a svájci zászló lengetéséhez kapcsolódik, mely a hollandokkal együtt érkezett Amerikába, amikor letelepedtek Pennsylvániában. A mazsorett francia eredetű szó. Egy tánc, mely közben a lányok és ritkán fiúk is botot, pompont vagy zászlósbót forgatnak, és ezáltal mutatnak meg egy kész koreográfiát, szóló, duó, trió vagy csoportos formában. Menetfelvonulásukat fűvőszenekear kíséri, a színpadi előadásban egyéb zenei kíséretet is használnak. A mazsorettek megjelenése a fűvőszenekearokhoz vezethető vissza. Először csak a 19. században fordult elő, hogy a karmester látványosan használ botot a ritmus vezényléséhez. Majd az 1930-as években a tamburmajor menetelt a felvonulás élén, aki botforgatással színesítette a zenekar menetét. A tamburmajor a főiskola vagy egyetem legügyesebb lánya volt. Mindenki tamburmajor szeretett volna lenni, ezáltal növekedett az igény arra, hogy nagy létszámú felvonuló csoportok jöjjenek létre. Ezáltal elterjedt a botforgatás, ami amerikai szokássá vált. A botforgatást és a vonulást egyre bonyolultabbá tették a nehéz táncos jellegű lépések és az összetettebb forgatások.

A mazsorett egy különleges táncműfaj, amely hozzájárul a fiatalok értelmi és testi fejlődéséhez, segíti őket a mozgáskultúrájuk kialakulásában. Fejleszti a mozgáskoordinációt, valamint sokoldalú képesség és készségfejlesztő hatása van. Úgy gondolom, abban is nagyon hasznos, hogy a gyerek megtanuljon csapatban dolgozni, valamint aki komolyabb szinten szeretne más stílusú táncokkal foglalkozni, annak nagyon jó gyökereket ad. Hosszú évek során két fő irányzat alakult ki a hagyományos fűvőszenei vonulat, illetve a modernebb, táncos lépésekkel és gimnasztikai elemekkel összekapcsolt botforgatás, melyet az IMA szövetsége is képvisel. Ezen az irányzaton belül fejlődött tovább, és ma már külön táncműfajt és stílust képvisel twirling, illetve a cheerleading. (Tudománypláza, 2019) <https://tudomanyplaza.hu/a-mazsorett-eredete/>

A Cigándi Triangel Mazsorett táncscsoport 1993-ban alakult Némethy Viktória vezetésével. Nagy áttörésnek számított Cigándon a mazsorett megjelenése, mivel a

legtöbb hangsúlyt a néptánra fektették abban az időben. Az elején egy csoporttal kezdődött az oktatás. A megalakulás után fél évre Némethy Viktória úgy gondolta, felkészíti az akkori lányokat egy országos versenyre, aminek az volt a célja, hogy megnézzék, milyen szinten van jelenleg a csoport helyzete. Nagy örömeikre sikerült a versenyen harmadik helyezést elérni, ami nagyon fontos volt számukra, hisz ezáltal megmutatták, hogy igenis helye van Cigádon ennek az újfajta stílusnak. Később már folyamatosan versenyzett a csapat, valamint különböző fellépésekre is sikerült eljutniuk. Az évek során rengeteg generáció végigment a mazsorett csoport életében, amelyben én is részt vettem. (Cigánd Város Hivatalos Honlapja)
http://cigand.hu/muveszeti_csoportok.html

Kisgyermekkoromban érezhető volt, hogy érdeklődöm a tánc iránt. A tánc életem részét jelentette, ezáltal szüleim beíratk a helyi Művészeti Iskola Triangel Mazsorett Táncsoportjába. Öt évesen kezdtem a mazsorettel való megismerkedést. Három csoporttal működött ekkor az együttes, mi voltunk a kicsik, eggyel fentebb a középső, majd a nagy csoport. Nagy érdeklődéssel voltam a műfaj iránt, ezáltal sokat fejlődtem és így felkerültem a középső csoportba, ahol én voltam a legfiatalabb. Rengeteg fellépésen és versenyen vehettem részt itthon és külföldön egyaránt. Életem legszebb éveinek mondhatom ezt az időszakot, hisz annyi sikerélményt, felejthetetlen emléket tudhatok a magaménak. A mazsorett történeténél említettem a tamburmajors szerepet, ami nálunk is jelen volt, leginkább a menetelésnél, valamint több koreográfiánkban is. Legtöbbször ezt a szerepet én képviselhetem, amire így visszaemlékezve nagyon büszke vagyok, mégpedig azért mert legkisebbként én vezethettem a csapatot.

Nagy álmaim közé tartozott az, hogy majd egyszer felkerüljek a nagy csapatban, hisz nekünk, kisebbeknek ők voltak a példaképeink. Pár év múlva már a nagy csapatban táncoltam, ahol rengetek tapasztalatot szereztem. Számos emlékem van, benne a sok utazás, az alázatos kemény munka, barátok, szórakozás. Elmondhatom, hogy az itt töltök évek alatt erősödött meg bennem az, hogy én tánccal folytatom középiskolai tanulmányaimat. Tíz évig voltam aktív tagja a csoportnak, középiskolai tanulmányaim miatt felhagytam a mazsorettel. Nagyon sokat köszönhetek Viki néninek, aki kisgyermekkoromtól terelte a táncos utamat, ő volt, aki megismertette velem a tánc nyelvét, aki hit bennem és mindig motivált arra, hogy nekem a jövőben tánccal kell foglalkozni.

(13. ábra: Triangel Mazsorett, fotó: Némethy András, 2008)

Jelenleg három csoporttal működik a Triangel Mazsorett Táncsoport, örömeikre a mai napig jönnek a felkérések, amiket szívesen vállalnak. Minden fellépésről, versenyről szép emlékeket őriznek az egykori, illetve a mai tagok.

Eredmények közül néhány:

- 1995- III. Országos Mazsorett Táncverseny
- 1996- IV. Országos Mazsorett Táncverseny Kömlőd – összetett III. hely, színpadi IV. hely, menet III. hely
- 1998 -- VI. Országos Mazsorett Táncverseny Kömlőd – összetett II. hely, színpadi II. hely
- Magyar Mazsorett Bajnokság 2002 Ráckeve. – I. helyezés.
- 2002.- Mazsorett Európa Bajnokságon képviselték országunkat a lengyelországi Opole városában.
- 2006 év Magyar Mazsorett Bajnokságán négy I. helyezés büszke nyertesei, valamint a junior korcsoport Országos Moderntánc Fesztivál győztesei.
- 2014 - Magyar Látványtánc Sportszövetség, Magyar Bajnokság, Hódmezővásárhely - I hely, arany minősítés.
- 2014 - Magyar Látványtánc Sportszövetség, Európa Bajnokság, Székelyudvarhely - II. hely, III. hely.

- A cigándi önkormányzat Kántor Mihály díjban részesítette a Triangel Mazsorett Táncsoportot és vezetőjét, Némethy Viktóriát.
(Cigánd Hivatalos Honlapja)

3.2. Moderntánc és a klasszikus balett megjelenése

A Sárospataki Alapfokú Művészeti Iskola kihelyezett tagozatai működnek Cigándon. Ideértve a klasszikus balett, modern tánc illetve a néptánc oktatását. Több mint húsz éve működik az intézmény, ami táncra tanítja a sárospataki és környékbeli gyerekeket. Dr. Muha Miklós 1996-ban megeremtette a tánciskolát, ami 1998 nyarán kezdett kibontakozni. 2005-ben a Sipos György Alapfokú Művészetoktatási és Nevelési Alapítvány lett az iskola fenntartója. Ebben az időben az intézmény neve Sárospataki Alapfokú Művészetoktatási Intézményre módosult 2007-2012 az intézmény Kiváló Minősült Iskola címet kapta. 2010-ben megalakult a Sipos György Tehetségpont az iskolában. Ez év áprilisában a Magyar Táncművészeti Egyetem partnerintézménye és gyakorló helye lett.

Tanszakok alakulása az intézménybe:

- 1996-tól néptánc tanszak
- 2000-től társastánc tanszak
- 2001-től moderntánc tanszak
- 2008-tól balett tanszak

Jelenleg az iskola neve Sárospataki Alapfokú Művészeti Iskola (SAMI), melynek igazgatója Réthiné Muha Krisztina. Számos telephelye üzemel, az intézménynek ebből megemlítenék néhányat: Bodroghalom, Ricse, Tiszakarád, Sátoraljaújhely, Sárospatak és nem utolsó sorban Cigánd.

Településemen 2011 szeptemberétől közel kétszáz gyerekekkel kezdett működni a moderntánc, klasszikus balett és a néptánc oktatás. A néptáncot kötelező jelleggel vezeték be alsó tagozatos gyerekeknek heti két órában. A klasszikus balett és a moderntánc pedig heti egyszeri alkalom volt viszont ez nem tették kötelezővé a gyerekek számára. A csoportot Oláhné Fojdl Adrienne vezeti a mai napig. Óvodában és alsó tagozatban van klasszikus balett, felső tagozatban pedig moderntánc. (Az iskola, 2018)

(14. ábra: Klasszikus balett csoport, fotó: „Saját gyűjtés”, 2017)

Számtalan rendezvényeken, versenyeken mutatkozhatnak be a növendékek, ilyen például:

- **Cigándi tanévzáró:** A telephely minden tanszaka, minden táncosa fellép a műsorban, melynek a művelődési ház biztosított helyet. Ilyenkor a szülők, nagyszülők, pedagógusok, meghívott vendégek lelkesen és boldogan tapsolnak a produkciókat látva. Így zárul általában a tanév a Cigándi tagozaton.
- **Cigándi Iskola Gála:** Településemen minden évben karácsony előtt megrendezik a Kántor Mihály Általános Iskola Gáláját. Ez a rendezvény arról szól, hogy az iskolába járó gyerekek különböző műsorszámokkal készülnek és meg is nézhetik egymás produkcióját. Így képet kaphatnak arról, hogy az iskolában működő szakkörök és művészeti iskolai csoportok milyen eredményesen dolgoznak. A rendezvény természetesen a karácsonyhoz kötődik, így a szereplők igyekeznek az alkalomhoz illő műsorszámokat bemutatni. Ezen a rendezvényen a Sárospataki Alapfokú Művészeti Iskola Cigándi klasszikus balett és moderntánc tagozata is bemutatkozott.

- **IV. Országos Balett és Moderntánc Fesztivál és IV. Mezőtúri Növendék és Koreográfus Verseny:** a Sárospataki Alapfokú Művészeti Iskola harmadszor vett részt a Mezőtúron megrendezett versenyen, ahol a lányok nagyon szép eredményeket értek el. Néhány díjat szeretnék kiemelni:
 - Szepesy Judit: 2. helyezett (gyermek kategória, klasszikus balett, szóló)
 - Török Boglárka: 1. helyezett (serdülő korosztály, modern tánc, szóló)
 - Oláh Ajsa : Ezüst minősítés(junior korosztály, modern tánc, szóló)
 - Ezüst minősítés (gyermek kategória, modern tánc, csoport)
 - Klasszikus balett csoport: Ezüst minősítés (gyermek kategória, modern tánc, szóló)

Dolgozatomban szeretném megemlíteni, hogy Oláhné Fojdl Adrienn augusztus 20-án vehette át a Comenius Emlékérmét és a Kitüntető Oklevelet kimagasló pedagógiai munkájáért. Nemcsak Sárospatakon, hanem Cigándon is lelkiismeretesen és odaadóan végzi munkáját. A klasszikus balett és a modern tánc világába minél több gyereket szeretne bevonni. Munkássága és eredményei látható fejlődést mutat Cigánd táncéletében, ami abban mutatkozik meg, hogy a gyerektánc csoportok különböző versenyeken és fellépéseken vesznek részt felkészült és precíz koreográfiával. Azonban vannak nehézségek, amik hátráltatják a gyerekek fejlődését, mivel sok a tehetséges gyerek, de nem mindegyikük tud a tehetségéhez mértén időt szakítani és munkát tenni a táncművészet tanulásába. Nagyrészt ez az általános iskolai elfoglaltságuk miatt alakul így, mivel egyre több és nehezebb kötelező munkát tesznek a gyerekek vállára. Azonban az igazi tehetség mindig utat tör magának és művészet elsajátításáért vállalja azokat a plusz terheket, amik ezzel járnak. Így egy pedagógus számára is mindig megmarad a kellő motiváció a tanításhoz, ez ebben az esetben is így van. Adrienn kitartóan és alázattal vezeti a csoportokat, én úgy hiszem, hogy a jövőre nézve is képviselni fogja a klasszikus balett és a moderntánc oktatását Cigándon.

4. Új táncműfajok bevezetése

4.1. Az új táncstílusok bemutatása

Mivel a világ fejlődik, így a művészetben is új dolgok jelennek meg. A táncművészetben sincs ez másképp. Az én személyes véleményem az, hogy az általános iskolai tanulóknak kötelezővé lehetne tenni olyan táncórákat, amely korunk táncstílusaiából tevődne össze. Cigádon egy héten öt testnevelés óra van, ebből egyszer egy héten, az egyik órát táncrea is lehetne fordítani, mivel a gyerekek itt is intenzív mozgásban vennének részt. Rengeteg olyan pozitív érték jönne létre, mely sikerélményt adna a diákoknak. Megtanulnak csapatban dolgozni, sikerélményt szereznek, pozitív hatást gyakorol rájuk, továbbá felkelti az érdeklődésüket a mozgás világa iránt. A tánc tanítása fejleszti a testtartást, ritmusérzékét, mozgáskoordinációt, térérzékelést. Amit leginkább kiemelnék az, hogy stressz oldó és örömet adó tevékenység, ezzel fontos eszközévé válik a testi és lelki egészségnek, amely a mindennapi élet számos területén nagyon fontos egy tanuló számára. A tánc a gyermeket alkalmazkodásra, együttműködésre, illetve a másik személy, a másik nem elfogadására, tiszteletére és megbecsülésére ösztönözi. Az iskolai tánctanulás lehetőséget biztosít a gyerek számára, hogy megismerje a táncos kultúrát valamint a különböző táncos szórakozásnak (táncversenyek, táncos szórakozóhelyek, táncházak,) aktív részese legyen.

Divattáncos hallgatóként úgy vélem, hogy ezt a táncirányzatot kellene megismertetni a bodroglózi gyerekekkel. A divattánc egy olyan táncirányzat, amelybe beletartozik a mai modern tánc legnépszerűbb tánc és zene világa. Ide értve a hip-hop, show-, társas-, sztepp-, swing-, videoklip-, valamint egyéb táncok. Azért lenne hasznos a divattánc tanítása, mert a gyerekek többféle táncstílust is elsajátíthatnak. Dolgozatomban különböző táncstílusokat szeretnék bővebben kifejteni, annak érdekében, hogy akár egy laikus olvasó is érthető képet és nagyobb betekintést nyerhessen a táncművészet világába.

Swing:

- A Swing tánc, azokra a táncokra vonatkozik, melyek az Amerikai Egyesült Államokban az 1920-as és 50-es évek között alakultak ki, illetve jazz zenére táncolták. A Swing táncokat jellemzi a játékosság, könnyedség, felszabadultság,

érdekes lépés-és figurakombinációk, akrobatikus elemek, forgások, ugrások, és a jó kedv.

- Legismertebb formái Magyarországon: a Lindy-Hop, Boogie-Woogie, Balboa, West Coast Swing és Rock & Roll táncok. Magam is betekintést nyerhettem a swing világába. Nagyon szórakoztató, játékos és jó hangulatú táncnak vélem.
(Táninfo.hu, 2019) http://www.tancinfo.hu/tanc.php?tanc=1&dance_ID=76

Show:

- A Show tánc olyan táncforma, melyeknek kiemelt célja a közönség szórakoztatása. Lehet egyéni, páros vagy csoport által bemutatott produkció, mely saját koreográfiával és saját választott zenével, bármilyen táncstílus felhasználásával létrejöhethet.
- A koreográfiák számos táncból készülhetnek, például jazz balett, jazztánc, sztepptánc, latin tánc, burlesque. A Show tánc nemcsak táncos elemeket használ, hanem alkalmazza az akrobatikát (emelések, dobások, ugrások) és hajlékonyságot, állóképességet igénylő mozdulatokat is tartalmaz.
(Táninfo.hu, 2019) http://www.tancinfo.hu/tanc.php?tanc=1&dance_ID=62

Hip-Hop:

- A Hip.Hop az 1970-es években kezdett kialakulni az amerikai hip-hop kultúra részeként. Rengeteg stílust ölel át, melyek folyamatos fejlődéseken mennek keresztül, a régi stílusok (old-school) mellett újabbak (locking, new style, lyrical) jelennek meg. A Hip-Hop tánc egy modern, laza, dinamikus, ruganyos és izolációs technika, amely újszerű mozgáskultúrával rendelkezik. . Zenei világ is, nagyon széleskörű, gondolok itt az old-schoolra, a rapre és a mai modern korszerű zenékre.
- Rendkívüli népszerűségét annak köszönheti, hogy mindig lépést tart a legmodernebb és az éppen legnépszerűbb zenei stílusokkal is. Hazánkban is népszerű táncműfaj, mely egyre jobban terjeszkedik. Számomra nagyon kedvelt, hisz ebben a táncstílusban szabadon mozoghatok, nincsenek korlátok.

- Úgy vélem ezt a stílust a Bodroghözben is meg lehetne ismertetni a gyerekekkel, hisz ez a mai modern táncstílus, amit szerintem sok tanuló szívesen kipróbálna és akár komolyabb szinten is végezhetne.

(Táninfo.hu, 2019) http://www.tancinfo.hu/tanc.php?tanc=1&dance_ID=30

4.2. Az általam legkedveltebb stílus tanítása

A szakdolgozatom minden egyes részét úgy formálom, hogy az egy laikus ember számára is érthető legyen, így minden lényeges dolgot alaposan kifejtek. Úgy gondolom, hogy ennek a fejezetnek a bemutatását egy óravázlattal, tudom a legérthetőbben interpretálni. A negyedik számú mellékletben megtekinthető az általam felépített óravázlat, amely egy táncoktatás bevezető, kezdeti óráját mutatja be.

5. Befejező gondolatok

Szakdolgozatom átöleli Cigánd hagyományát, értékeit, azon belül a tánc kultúráját. Bemutatja a mai modern táncvilágát és a közte végbemenő változásokat. Munkám egyes pontjai bemutatják ezeket az ugrásszerű változásokat, újításokat. A hagyományok őrzését egy hullámvasúthoz tudnám hasonlítani, egyszer a magasban szárnyal, máskor a mélybe süllyed, és ezt mi emberek formáljuk így. Az írásom is tükrözi, hogy a hagyományok mellett megjelentek és folyamatosan jelennek meg a modern újfelfogású táncstílusok. Elképzelésem a témával kapcsolatosan az, hogy lakóhelyem néptánc hagyományának megőrzése mellett, a mai modern táncvilág megismertetése is fontos legyen. Sajnálattal azt tapasztalom, hogy a gyermekek egyre távolodnak a néptánc világtól, de még nem nyitottak a modernizáció felé. Ez annak köszönhető, hogy térségünket nem érte el a nagyváros „nyüzsgése” a gyermekek félnek nyitni az új dolgok felé, a szülők pedig csak néhány esetben motiválják őket.

Elképzelésem megvalósítását a következőképpen gondolom, számomra fontos az otthoni táncélet „tüze”, hogy soha ne aludjon ki, ha a modernizáció kerül előtérbe, amit sajnós azért gondolom mozgásellenesnek, mert a mai gyerekek számára fontosabb a számítógép, telefon a televízió, mint a sport, tánc és az egyéb mozgáskultúrák. A dolgozatom egyes részeiben kifejtettem, hogy az oktatás területén be lehetne

csempészni ezeknek az ismereteknek az elsajátítását, akár óvodás korú gyermekeknél is. Mivel a gyermekek öt-hatévesen a legfogékonyabbak, az elméleti és gyakorlati ismeretek terén. Erre konkrét példa a hét éves unokahúgom, aki mindennapos testnevelés órák mellett kézilabdaedzésre, balett oktatásra és néptánc próbákra jár. Annyira energia van benne, hogy ennyi elfoglaltság mellett igényli az általam tanult táncstílusok elsajátítását is. Gondolok itt arra, hogy a hip-hop alapjait átadtam neki, amit a mai napig önállóan gyakorol. Az ő példáján át gondolkodtam azon, amit kifejtettem az utolsó fejezetemben, hogy az oktatásba heti egy vagy két órában vagy nyári táborozások alkalmával be lehetne vezetni, ezeket a lakóhelyünkön „újnak számító mozgásformákat.” Célom a közeljövőben az egyetemi tanulmányaim befejezése után az, hogy ezekben a kistájakban, községekben életre keljen a modern táncstílusok lángja, és ez a láng több kicsi gyermek szívében gyújtson tüzet.

Véleményem szerint településem adta lehetőségek nagyon szegényesek, ezért, hogy az álmom valóra váljon nagyon sok kitartásra és alázatra, valamint szorgalomra lesz szükségem. Ismerve szülőföldem néptáncos múltját példaképeimet előtérbe helyezve, az ő alázatos, szeretetteljes munkájukat kell folytatnom, csak így lehetek az a „cigándi lány” aki a divattánc irányzat megvalósítója lehet Cigándon.

„Az alkotói munka mindig azt jelenti, hogy az ember magából merít, magából ad valamit; saját élményeit, gondolatait, érzelmeit fogalmazza meg, létrehozva egy művet, amely aztán önálló életre kel, sikert vagy kudarcot hozva alkotójának. Aki valódi elhivatottságot érez a művészi alkotáshoz, annak nyitott szemmel kell járnia a világban, átérezve a többi ember életének gondját-baját, felismerve a dolgok közötti összefüggéseket, keresve a megoldásokat, amelyek a haladást szolgálják.” (Szörényi)

Melléklet:

1. számú melléklet: Eredetiség nyilatkozat

EREDETISÉGNYILATKOZAT

A hallgató neve:.....

A hallgató hallgatói-kódja:.....

MTE

Szak:.....

Szakirány:

A szakdolgozat címe:.....

.....

Az MTE hallgatójaként büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem és aláírással igazolom, hogy a szakdolgozat részét képező szakdolgozatom saját, önálló szellemi munkám, az abban hivatkozott, nyomtatott és elektronikus szakirodalom felhasználása a szerzői jogok általános szabályainak megfelelően történt.

Tudomásul veszem, hogy szakdolgozat esetén plágiumnak számít:

- a szó szerinti idézet közlése idézőjel és hivatkozás megjelölése nélkül;
- a tartalmi idézet hivatkozás megjelölése nélkül;
- más publikált gondolatainak saját gondolatként való feltüntetése.

Alulírott kijelentem, hogy a plágium fogalmát megismertem, és tudomásul veszem, hogy plágium esetén szakdolgozatom visszautasításra kerül, és ilyen esetben fegyelmi eljárás indítható.

Budapest, 2019.

aláírás

2. számú melléklet: Szakdolgozati címbejelentő lap

SZAKDOLGOZATI CÍMBEJELNTŐ LAP

3. számú melléklet: Nagy István önéletrajzi interjú

Mutatók egy anyagot Fodor Jánostól, aki 1973-ban tagja volt a Gyöngyösbokrétának ő is kint volt a londoni csoporttal, mint férfitag vele együtt még két nő képviselte még akkor Cigándot és most ezt írtam jegyeztem le az ő munkájáról. A mozgalom tehát a Gyöngyösbokréta mozgalom, ami a Búzavirág címet viselte kezdetben a 30-as évek elején Miskolcra járt le egy Mádainé nevű tanárnő, aki Filep Erzsébet segítségével tanította a táncokat bevonták ebbe Kántor Mihály igazgató tanítót is és betanulták a májusjárást a fonót és más táncokat. Háromszor próbáltak egy héten a téli és tavaszi időszakban és csak a nyári nagy munkák idején volt szünet. Fodor Sándor azaz Peka Sándor házában volt és csűrjében volt a találkozó ott próbálták. Az öregek közül többen eljártak a próbákra, hogy ellenőrizzék a figurák hitelességét ezért egy kancsó bort kaptak a tanító úrtól. Voltak régi adatközlők: Tóth Károly császár, Téglás József. Többször szerepeltek a faluban szüreti bálokon egy-egy népszínmű előadásakor a bálók bevételéből fedezték az utazás költségét többször szerepeltek Patakon, Kisvárdán, Debrecenbe, Miskolcon és Pesten.

Ezután Paulini Béla szervezte meg Gyöngyösbokrétát ez egy országos név volt a Paulini Béla. 1934 augusztusában három taggal képviselte a csoportot Cigánd a londoni fesztiválon Két lány és egy fiú Gönczi Erzsébet és Hercig Eszter a lányok a fiú pedig az említett Fodor János. Magyarországról 16-an utaztak erre a fesztiválra Pesten volt a gyülekező vonattal mentek Londonba két napig tartott az oda út meg visszaút ott pedig öt napot töltöttek. Ez a londoni szereplés ez egy neves dátum volt abban az időben, hiszen egy falusi fiatal kijusson oda a nagy jelentőségű volt. Fodor János mozog az öreg mackó bácsi vőlegényi gyolcs gatyájában táncolt kissé megsárgult volt addig csak vászon gatyá volt abban az időben. 12 végből varrták ezt a bő gatyát. A londoni szereplésen 52 nemzet táncosai vettek részt. A magyaroknak így a Cigándiaknak is nagyon nagy sikerük volt különösen a váltogatós aratott nagy sikert. Ez a váltogatós az átvető, de volt az egyes és a kettes átvető. A szóló táncot a végén egy és egy negyed óráig járta legyőzve ezzel az orosz táncost, csizmája el is szakadt. Három alkalommal léptek fel Londonban. Egy fellépés nélküli estén egy nem messze lévő kis vendéglőbe mentek a fiúk egy pohár borra kiderült, hogy más magyarok is voltak ott. Csoporttagok

abból az időből: Fodor Béla, Boros Emil, Balla János, Varga János, Németh János, Czifra János, Filep Erzsébet, Hercig Eszter és Besenyei Andrásné. Tehát kezdetben volt a Búzavirág és abból alakult ki Paulini Béla hatására a Gyöngyösbokréta, hogy mi is volt a Cigándi táncnak az elnevezése tehát Cigándi kemény csárdás. 16 motívumból áll.

Az 1940- és években a második világháború megtépázta és szétzilálta a csoport tagjait, majd pedig jött a rendszerváltás 40-es évek második felében ott már nem volt ilyen nagy hangsúlya a táncnak. Még mindig működtek még mindig Kántor Mihály vezette a csoportot tehát ő nem táncolt ő csak irányított és szervezte a tánccsoportot. Majd az 50-es évek elején egy táncosuk vette át az irányítást pedig Géresi Bertalan. Ő kimondottan csak a hagyományos Cigándi kemény csárdást tanította be nem tanított más anyagot az akkori fiataloknak. Ő támaszkodott egy női táncosra Filep Erzsi néniére, aki szintén nagy tagja volt a Gyöngyösbokrétának, és ő a lányokat tanította be. 1962 jött ide Ureczky Csaba, mint testnevelő tanár és ő megszervezte itt a pedagógus tánccsoportot tulajdonképpen 1963-tól lett életképes, mert akkor gyorsan össze tudták hozni egy műsorra való anyagot. Akkor Czifra János bácsi által irányított népszínmű társulattal, akik jeleneteket adtak elő. Tulajdonképpen 1963-tól számítjuk a tánccsoport legújabb kori működését. Ureczky Csaba először pedagógus tánccsoportot hozott létre és itt rengeteg fiatal pedagógus volt abban az időben és őket szedte össze, de természetesen más fiatal is nemcsak pedagógusokat ez egy két évig működött aztán később átváltottak gimnáziumi tánccsoporttá. 1964-től itt gimnázium is kezdett működni ott könnyebb dolga volt összeszedni a fiatalokat, mert ott volt a kéznél. Ővelük már országos sikereket is érte az 1960-as években, már országos fesztiválokra jártok és koreográfiákat készített, amelyek már újabb hangvételűek voltak tehát a hagyománytól eltértek. 1968-ig volt Csaba Cigándon onnan átment Sátoraljaújhelybe, ahol megalapította a Hegyalja népi együttest. Közben párhuzamosan gyerekekkel is működtek általános iskolai korosztály, aminek a vezetését átvettem ez is 63-tól kezdődően működött azóta folyamatosan több évtizedig tartott ez a közreműködés.

A táncon kívül Cigándon a játék, ami nagyon fontos a népi játék feldolgozása ezt én nagyon fontosnak tartom, mert a gyerekeket így lehet átvezetni a néptánc világába a játékokon keresztül itt is nagyon sok hagyományok volt a játéknak sok-sok gyűjtő adatközlő volt a magyar népzene tára I. kötetét, amelyet Kodály Zoltán szerkesztett. Amikor én átvettem a gyerek csoportnak a működését akkor ezekkel kezdtük a játékfüzésekkel.

Viseletünk azt mondják, hasonlít az erdélyi szék viseletéhez, ahol szintén sötét tónus volt, tehát nálunk is főleg az asszonyoknál ilyen sötét tónusú volt bár fölül nagyon jellemző ez az ingváll ennek a megoldása ott. Nem hordtak a lányok túl sok alsószoknyát általában fél lábszárig érő szoknya volt, de két alsó szoknyát hordtak alá a kötény pedig pliszírozott rakott kötény volt az is szintén sötétkék vagy fekete. A hajukat inkább két ágba fontak és hátra fésülték és színes szalagot kötöttek bele.

A májusjárásról annyit szeretnék mondani, hogy bizonyos alkalmakhoz kötötték, ezért szoktam én hadakozni az ellen, hogy nem lehet úgy feleleveníteni a múltat, ahogy itt csinálják, hogy bevonulnak az utcára a kislányok és végigjárják a májusjárást, ezt nem lehet. Tehát valamilyen alkalomhoz kötötték általában vasárnap délután elmentek a templomba beöltözve tánc ruhába, és amikor kijöttünk a templomba akkor a Tiszánál ilyen majális volt tulajdonképpen a majális az ilyen zenés majdnem olyan, mint a vásár úgy nézett ki és ennek apropóján gyűltek össze a lányok és mutatták be a májusjárást. Tehát valamilyen más alkalomhoz fűződött ez nemcsak önmagában járták a májusjárást, hanem valamilyen alkalomadtán. A májusjárásom feldíszítették a pántlikákkal a gallyakat és ez Május 1 vasárnapján volt általában. Feldíszítették is úgy vonultak, sőt nemcsak színes szalagokat, hanem szöttes kendőket is kötöttek a gallyakra és akkor hátulról kezdődött a lányoknak a sorfalon és ki fordultak elő és úgy mentek később pedig a fiúkkal közös tánc volt.

Miután a tánccsoportot átvettem ez után igyekeztem minden alkalmat megragadni, hogy propagáljam őket. Elsősorban az úttörő kulturális szemle, ahol megmutatkozhatunk. Ennek volt körzeti járási megyei országos felfutása ezeken a rendezvényeken és így jutottunk el országos fesztiválokra is. Általában mindig nagyon jól szerepeltek a gyerekek.

Ez szövetkezeti vonalon is ment mivel akkor még voltak ezek a szövetkezeti fesztiválók és akkor delegáltak bennünket először csak magyarországi fesztiválókra utána pedig már külföldi fesztivál így jutottunk el többek közül az ankarai fesztiválra vagy belgrádi fesztiválra. Tulajdonképpen azt a dicsekedhettek, hogy bejártuk Európát később már az számított, hogy milyen jó menedzserünk volt. De addig pedig a rendszerváltás előtt bennünket kineveztek hova menjünk.

Néptánc oktatói tevékenységem azzal indult, hogy egy együttesben vettem Cigádon részt, melynek a vezetője Ureczky Csaba volt. Itt bele kóstoltunk a

hagyományokban főleg a néptáncba és kedvet kaptam ahhoz, hogy én vezessem később a csoportot. Mikor Csaba elköltözött Sátoraljaújhelyben akkor a csoport rám maradt, én inkább a gyerekekkel foglalkoztam. Eközben beiratkoztam egy tanfolyamokra a tanfolyamon kellett elsajátítani azokat a táncos dolgokat, amire szükség volt az oktatáshoz. A tanfolyamon szerzett tudásomból merítettem az anyagokat az elméleti oktatáson kívül kaptam még gyakorlatra való anyagot is kész koreográfiákat és alig vártam, hogy ezeket betaníthassam a csoportnak. Csak hogy azt történt, hogy mikor elmentünk egy-egy regionális fesztiválra minden csoport szinte ugyanazt csinálta, amit tanultunk a tanfolyamokon éppen, ezért szükség volt arra, hogy saját számokkal is a szerepeljünk. A csoportban külön választottam a kisebbeket és a nagyobbakat. Énekes népi gyermekjátékokat használtam, ezeket fűztem csokorba és mutattuk be. Ezekkel nagyobb sikereket értünk el, hiszen egyediek voltunk nem volt más csoportra jellemző nem ismételtük, meg amit a tanfolyamon tanultam és így tulajdonképpen belecsöppentem a koreografálásban ami végülis sikerre vezet.

Nekem az volt az elvem, hogy egy-egy játék, amit itt élőben tudtak, tanultak a gyerekek ezeket csokorban foglaljam. Tehát egy-egy játékot háromszor is eljátszottak, de nem mechanikusan, hanem úgy történt, hogy az első alkalommal natúrban, ahogy ezt játszották az iskolaudvaron, másodszor már kicsit belenyúltam, harmadszor tulajdonképpen tovább gondoltam ezt a játékokat. Ezeket a játékot nagyon szívesen játszották, mert a saját élményük alapján oldották meg, akkor még lehetett válogatni a gyerekek között és ez nagyon jó dolognak számított, mégpedig azért mert válogatni lehetett olyan szempontból is hogy kik azok, akik jó énekesek, jó mozgású gyerekek, akik erre megfelelnek én ezt ki is használtam válogattam. Arra vigyáztam, hogy ne legyen unalmas mindig változatos formában oldottuk meg ezeket a játékfüzéseket aztán később már belekevertem táncos elemeket is. Voltak Cigádon májusjárások különböző táncalkalmak, melyeket beleépítettem a koreográfiákba. Így aztán országos szinten sikerült feljutni számon tartottak bennünket országszerte. Ehhez a tanfolyamok végzésekor hozzájárult az, hogy nagyon híres szakemberek tanítottak engem ilyen például: Martin György, Pesovár Ernő vagy akár Kaposi Edit, Vásárhelyi László és nem utolsó sorban Szentpál Mária. Nagyon erős szakemberek gárda vett körül, akiktől nagyon szép anyagot kaptunk. Nekem egy kicsit problémát okozott a táncos elemeknek a felhasználása, mert elsősorban kicsi gyerekekkel foglalkoztam és nem annyira kellett a táncal foglalkoznom, de ezt úgy oldottam, meg hogy különböző táborokba jártunk és

itt sajátították el a különböző tájegységek anyagát. Ezekből állítottam össze a táncos koreográfiákat.

Az órákat úgy építettem fel, hogy egy foglalkozáson belül 2-3 tájegység anyagára is sor kerüljön. Míg az egyiknek motívumanyagát, stílusgyakorlatait tanítottam, a másik anyagból improvizáltak, majd az abból készült koreográfiát gyakorolták. Nagy hangsúlyt fektettem arra, hogy minden órára valami újat mutassak akár anyagban, akár módszerben, mert hosszú távon csak így kerülhettem el az ellaposodást, érdektelenséget. Fontosnak tartottam az értelmi-érzelmi ráhatásokat a gyerekekre. Úgy véltem ezek megfelelő kiaknázásával el tudom érni a célunkat, s nem, mint végrehajtót, a hatalom képviselőjét látják a bennem, hanem a velük és értük dolgozó tapasztaltabb munkatársat. A próbák zenekíséretét az éneklésen kívül egy szál citerával oldottam meg, ezen kívül igénybe vettem a nagyszerű táncház lemezeket és magnófelvételeket.

Cigándi lévén elsősorban a cigándi anyagot használtam a munkám során később pedig 70-es évek közepén az erdélyi tánc dialektus részével is foglalkoztam. Ezek az anyagok építették aztán a csoport tevékenységét számos neves koreográfust hívtam meg. Végülis elmondhatjuk az a 70-es 80-as még a 90-es években az országos vérkeringésben benne voltunk részt vettünk minden nagyobb megmozdulásokon fesztiválok, azokat a koreográfiákat, amelyeket a helyi anyagból készítettem azokat jó a részt ki is adták országos szaklapokban.

4. számú melléklet: Óravázlat

Óravázlat:

A pedagógus neve: Dócs Eszter Alexandra

Műveltségi terület: Tánc tanár

Tantárgy: Hip-Hop táncóra

Osztály: 1-8 osztály

Az óra témája: Bevezetés a divattánc világában, valamint a hip hop stílusának megismertetése és elsajátítása.

Az óra cél- és feladatrendszere: a mozgás kultúra megismerése, a gyerekek fogékonyakká tétele a mozgásra. A művészetekre nyitott gyermekek nevelése kreativitásuk kibontakoztatása, együtt működési képességükének a fejlesztése, asszociációs képesség fejlesztése.

Az óra didaktikai feladatai: megfigyelés, tapasztalás, szemléltetés, ismeretbővítés.

Tantárgyi kapcsolatok: testnevelés, ének-zene.

Óra menete	Módszerek	Munkaformák	Eszközök	Időkeret
I.Bevezetés: köszönés, jelentés.				1 perc
Ráhangelődés: Tükörjáték párban	játék, ismertetés, közlés	frontális és páros	laptop, hangfal	3 perc
II.Főrés: Beszélgetés a Hip-Hop tánc fogalmáról az alapfogalmak ismertetése.	beszélgetés	frontális		5 perc
A hip-hop tánc	megfigyelés	csoport	laptop	10 perc

<p>alapmozdulatainak a megfigyelése különböző videók segítségével.</p> <p>Minden csapat kap, egy mozgásformát ezt kell nekik megfigyelni.</p>			kivetítő	
<p>Tapasztalatok megbeszélése, összevetése: minden csoportból egy tanuló elmondja vagy megmutatja, hogy milyen mozgásforma volt az ő feladata.</p>	<p>megbeszélés, bemutatás,</p>	<p>frontális, egyéni</p>		5 perc
<p>A felvételen megtekintett mozdulatok bemutatása a saját részemről.</p>	<p>szemléltetés</p>	<p>frontális</p>	<p>tükör, zenelejátszó</p>	5 perc
<p>Bemutató technikák, lépések megtanítása.</p>	<p>szemléltetés, közlés</p>	<p>frontális</p>	<p>tükör, zenelejátszó</p>	10 perc
<p>Lecsengés: Szobor-játék</p> <p>Zenére a tanult tánclépések alkalmazása, ha megáll a zene a gyerekeknek mozdulatlan szobrokká kell változni.</p> <p>Ez egy „fogyó” játék, aki megmozdul, kiesik a játékból.</p>	<p>közlés</p>	<p>frontális, csoportos, egyéni</p>	<p>zenelejátszó</p>	5 perc
<p>Elköszönés, öltözés</p>				1 perc

Irodalomjegyzék

- Alaprogram, N. C. (2011). *Folkszemle*. Letöltés dátuma: 2019. 04 23, forrás:
<https://folkradio.hu/folkszemle/gyongyosbokreta/index.php>
- Az iskola, p. (2018). *20 éves a SAMI*. (R. M. Csaba, Szerk.) Sárospatak: Sipos György Alapfokú Művészetoktatási és Nevelés Közhasznú Alapítvány.
- Cigánd Hivatalos Honlapja*. (dátum nélk.). Letöltés dátuma: 2019. 03 25, forrás:
http://www.cigand.hu/muveszeti_csoportok.html
- Cigánd Város Hivatalos Honlapja*. (dátum nélk.). Letöltés dátuma: 2019. 02 16, forrás:
<http://www.cigand.hu/heraldika.html>
- Experidance*. (dátum nélk.). Letöltés dátuma: 2019. 03 22, forrás:
<https://experidance.hu/az-experidance>
- Nagy, I. (2004). *Cigánd Öröksége*. Cigánd: Nagyközségi Önkormányzat, Cigánd.
- Nagy, I. (2006). *Gyermektáncközelben*. Cigánd: Magánkiadás.
- Szörényi, L. (dátum nélk.). *Citatum*. Letöltés dátuma: 2019. 04 11, forrás:
<https://www.citatum.hu/idezet/113320>
- Táninfo.hu*. (2019). Letöltés dátuma: 2019. 04 06, forrás:
http://www.tancinfo.hu/tanc.php?tanc=1&dance_ID=30
- Tudományplaza. (2019. 03 02). *Mazsorett eredete*. Letöltés dátuma: 2019. 03 25, forrás:
<https://tudomanyplaza.hu/a-mazsorett-eredete/>
- Vincze, P. (2015. 12 29). *Szabolcs Online*. Letöltés dátuma: 2019. 03 15, forrás:
<http://www.szon.hu/a-gyermektancugy-kovetekent-kisvardan/2979309?fbclid=IwAR0EOjt0yVIPEziiOA0jDDUyIYWzARiABKGhShWFQtt6HXwR1ptKQsRZ2Fw>

Ábrajegyzék:

1. ábra: Mocsaras vidék, fotó: Ismeretlen alkotó.....	6
2. ábra Falumúzeum és gazdasági épület, fotó: Ismeretlen alkotó	8
3. ábra: Cigánd címere, fotó: Ismeretlen alkotó.....	8
4. ábra Cigándi csárdás részlet- konyhatánc, fotó: Ismeretlen alkotó	11
5. ábra Tánctanulás a hagyomány őrzőktől: Románné Ica nénitől és Herczig Dani bácsitól. Akik táncolják: Vajda Éva, Sánta Géza, Oláh Erika, Fodor Miki, Illés Zsuzsa, Nagy Ili, Gál Pisti, fotó: ismeretlen alkotó	12
6. ábra Ureczky Csaba gimnáziumi csoportja, fotó: ismeretlen alkotó	14
7. ábra Zemplén Gyermekcsoport, fotó: „ Saját gyűjtés”	16
8. ábra: Cigándi viselet, fotó: „Saját gyűjtés”	19
9. ábra Nagy István, fotó: Vincze Péter	20
10. ábra Román Sándor, fotó: Ismeretlen alkotó	23
11. ábra Román mezőségi táncok, táncolják: Dócs Eszter Alexandra és Lőrincz László, fotó: Némethy András.....	27
12. ábra Tíz éves jubileumi műsor, fotó: Némethy András	28
13. ábra: Triangel Majorette, fotó: Némethy András.....	31
14. ábra Klasszikus balett csoport, fotó: „ Saját gyűjtés”	33